DiTbib

Do-it-Together
bibliotek

SLUTRAPPORT

DITbib – et Do-It-Together bibliotek
Et projekt udført af KøgeBibliotekerne og Københavns Biblioteker i samarbejde med 12byer/Copenhagen Maker, SNYK, Jyderup Electronic og Casper Cordes 2015-2016.

Projektgruppe:
KøgeBibliotekerne: Rasmus Sonne Lindahl og
Københavns Biblioteker: Anne-Katrine Frøslev Larsen.

Styregruppe:
Københavns Biblioteker: Finn Petersen.
KøgeBibliotekerne: Jesper Betak Lund. 12byer: Anne Sofie True.

Projektledelse:
Anne-Katrine Frøslev Larsen og Rasmus Sonne Lindahl.

Rapport:
Tekst og tilrettelæggelse: Anne-Katrine Frøslev Larsen og Rasmus Sonne Lindahl
Layout og tilrettelæggelse: Rikke Winkler Nilsson.

Vil du vide mere:
Kontakt Anne-Katrine Frøslev Larsen på a49b@kff.kk.dk
Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen

INDHOLD

FORORD 4

Nyt syn på biblioteksgængeren:
Fra bruger til bidragsyder – fra passiv til aktiv – fra en til flere 4

Formål med projektet 4

Samarbejdspartnere 4

DITbib – et Do-It-Together bibliotek 5

Uddrag af projektets dogmer og principper 5

DITbib Masterclass, DITbib Workshop og DITbib Speaks 6

Overvejelser ved værksproduktionen 6

Brug biblioteket som instrument 8

Formidling/platforme/markedsføring 8

Paraplykonceptet DITbib – et Do-It-Together bibliotek 10

”Kom godt i gang” 11

LÆSEVEJLEDNING

Nærværende slutrapport er en gennemgang af projektets metoder, resultater og erfaringer samt de overvejelser, der har ligget til grund for de forskellige valg. Til sidst i rapporten kommer vi med et par anbefalinger til, hvordan man selv kan gribe det an – en ”kom godt i gang” guide.
Rapporten skal læses i sammenhæng med den efterfølgende effektmåling udarbejdet af 12byer. Denne giver et indblik i deltagernes forhold til og oplevelse af biblioteket før og efter projektet. 12byer har været tilknyttet projektet som ekspert i inddragelsesprocesser, co-creation samt haft ansvaret for udarbejdelsen af effektmålingen. 12byer har også siddet med i projektets styregruppe.
Effektmålingen har til formål at undersøge om projektets valg af metode og indsatser også havde den ønskede effekt på deltagerne. Effektmålingen kommer blandt andet med nogle gode råd og anbefalinger til overvejelser i forbindelse med et lignende projekt.

FORORD

Nyt syn på biblioteksgængeren: Fra bruger til bidragsyder – fra passiv til aktiv – fra en til flere

Der er fra bibliotekernes side ikke længere blot ønske om at skabe rammer for udlån af materialer. Den nutidige adgang til digitale tjenester, søgemaskiner, anbefalinger på sociale medier og en generel overflod af tilgængelig viden og information gør, at det ikke længere er adgangen i sig selv, der nødvendigvis er omdrejningspunktet for bibliotekernes service til borgerne. Fokus er i højere grad på bibliotekernes bidrag til at skabe kritiske og aktive informations- og kulturbrugere, som kan sortere og navigere i overfloden af informationer og tilbud, og samtidig på at bringe borgernes kompetencer i spil i bibliotekets fysiske rammer for derved at blive klogere sammen via det relationelle forhold og samspil. Vel at mærke i en ikke-kommerciel sammenhæng, således at bibliotekerne kan fastholde fokus på kvalitet, aktualitet og alsidighed, der giver biblioteket som institution stor troværdighed, og at der er lige adgang til bibliotekets tilbud for alle borgere. Det nye syn på biblioteksbrugeren som bidragsyder kommer blandt andet til udtryk ved, at bibliotekerne i stadig højere grad indgår partnerskaber med lokale aktører og sammen stiller rammer og viden til rådighed, og at brugerne derved kan skabe deres egne kulturelle produkter.

Maker-bevægelsen kombinerer ny teknologi og traditionelt håndværk med en inddragende open-source tankegang. Bevægelsen er en moderne subkultur, og i Danmark er bevægelsen spirende og gjort sit indtog i den danske biblioteksverden. Der afholdes 'maker fairs', der hackes og skabes, og der afholdes nationale konferencer om maker-kulturen på bibliotekerne via Danmarks Biblioteksforening. Flere biblioteker viser interesse for at oprette makerspaces, der er kendetegnet ved at være et socialt, kreativt og inspirerende rum, hvor almindelige borgere mødes om at skabe – make – sammen, uden nødvendigvis at have specifikke forkundskaber indenfor den bestemte aktivitet.

Koblingen mellem maker-bevægelsen og bibliotekerne hænger nøje sammen med den generelle udvikling af bibliotekerne, deres rolle og selvopfattelse. Den fælles grund mellem biblioteker og maker-bevægelsen er altså blandt andet læring i fællesskaber, deling af viden, aktiv skabelse og styrkelse af netværk i lokalsamfundet.

Formål med projektet

DITbib har til formål at bidrage til samarbejdsdrevet ikke-kommerciel innovation, co-creation og brugerinddragelse, der kan engagere både eksisterende og nye brugergrupper og samtidig styrke det digitale bibliotekstilbud.

Projektet skaber kulturentreprenører og støtter dem med workshops, rådgivning og sparring fra idé til udgivelse og benytter desuden bibliotekernes platforme til formidling af digitale kulturprodukter direkte fra producent til modtager.

Samarbejdspartnere

Ansøgningen blev udformet af Københavns Biblioteker. I forbindelse med bevillingen indledtes samarbejde med KøgeBibliotekerne og konsulentvirksomheden 12byer.

Styregruppen blev sammensat af leder af Bibliotekssamarbejde fra Københavns Biblioteker, Relationschef fra KøgeBibliotekerne og repræsentant fra 12byer.

Projektgruppen bestod af projektlederne fra København og Køge med deltagelse af 12byer i den indledende fase.

Projektejer var København ved leder af Bibliotekssamarbejde Finn Petersen.

Projektet valgte at indgå samarbejde med nogle stærke aktører indenfor lydproduktion og komposition: Jyderup Electronic, SNYK (genreorganisation for ny, eksperimenterende musik og lydkunst i Danmark) samt komponist og lydiværksætter Casper Cordes, som alle fungerede som gatekeepers til måltypen. Casper Cordes har udviklet det kompositionsværktøj, der blev anvendt i DITbib Workshop. Samarbejdspartnerne bidrog med konceptudvikling, kontakt til målgruppen samt facilitering af workshop.

DITbib
– et Do-It-Together bibliotek

Vi kalder konceptet for et Do-It-Together bibliotek (DITbib) af to grunde. Vi har ønsket at lave et koncept, der ikke er begrænset til arbejdet med lyd. Konceptet her er baseret på en særlig måltype: lydinteresserede, men det har hele tiden været projektets ambition at skabe et paraplykoncept, der ikke er begrænset til dette specifikke (lyd)projekt, men som kan benyttes til formidling af andre samskabelsesprojekter i biblioteksregi. På den måde kan konceptet anvendes til samskabelsesprojekter indenfor flere kunstformer. Vi kalder det et "Do-It-Together bibliotek" og ikke et "Do-It-Yourself (DIY) bibliotek" da konceptets titel er en fortolkning af maker-bevægelsens oprindelige DIY-slogan og er inspireret af bibliotekernes fokus på samskabelse.

Konceptet skal ses som inspiration til det videre arbejde med nye måltyper og understøttelse af kulturskaberi. Det har været et fokusområde hele processen igennem at vise biblioteksrummet som et mulighedsrum for iværksætteri og kulturproduktion for på den måde at gøre bibliotekerne attraktive for en måltype, som ikke umiddelbart kan se, hvordan bibliotekerne relaterer sig til dem.

Projektet valgte at arbejde med temaet lyd, da lyd for mange mennesker ikke er noget, man associerer med et bibliotek, da biblioteket traditionelt set er et sted, hvor man skal være stille. Det er heller ikke nødvendigvis et sted, som kulturentreprenører henvender sig til med behov for understøttelse og inspiration.

Vi ville derfor undersøge, hvordan og om bibliotekerne kunne skabe et tilbud til lydmagere, og derigennem også få en indsigt i en måltype, som ikke anvender biblioteket særlig meget.

For at gøre projektet relevant for deltagerne og for at sikre, at læringsmålet blev indfriet, opstillede projektet nogle dogmer og principper, som skulle være bærende for konceptudviklingen.

Uddrag af projektets dogmer og principper

- Den ikke-kommercielle kulturproduktion
- Det direkte møde mellem skaber-skaber og skaber-modtager – og dette mødes indflydelse på det endelige produkt.
- Samskabelse og genskabelse
- Værdien i det fælles – mødet mellem nybegynderen og den øvede, nørden og den nysgerrige – og resultatet heraf.
- Fokus på og inspiration i nuet
- Skabelse af et produkt, der er til evig gengivelse/reproduktion af andre og evt. andre kunstgenrer.
- Alle kan være kunstnere
- Bruge biblioteket som instrument blandt andet via reallydoptagelser

Erfaringerne fra modningsprojektet viste, at det var vanskeligt for deltagerne at forstå, at det var et biblioteksprojekt. Det har derfor været afgørende for dette projekt at tydeliggøre biblioteket som afsender. Dertil ville vi afprøve den antagelse, at dem, der var interesserede i et lydprojekt ikke var typiske biblioteksgængere. Vi kunne altså godt tænke os at vise, at biblioteket kan være et mulighedsrum for denne type af ikke-brugere og gøre os relevante for lydproduktionsmiljøet.

DITbib Masterclass, DITbib Workshop og DITbib Speaks

DITbib blev afviklet over to dage - først i Køge og afslutningsvis i København. Hver afviklingsdag havde Speaks, Workshop og Masterclass og havde tilknyttet forskellige overskrifter, som skulle gennemsyre aktiviteterne. Workshop var et afsluttet forløb fra gang til gang, hvorimod Masterclass var et kontinuerligt forløb. Projektet ville også teste interessen for lyd på to meget forskellige lokationer, Køge og København. Vi var interesserede i at finde ud af, hvor stor interessen for projektet var i en mindre kommune og i København.

Den første dag i Køge d. 15. april 2016 havde narrativitet og historiefortælling som overskrift. Denne overskrift lå til grund for dagens aktiviteter. Fra arkiverne blev udvalgt lokalhistorier, der kunne bruges som inspiration til optagelserne. Ligeledes var Speaks i Køge fokuseret på lydlig historiefortælling.

Anden dag blev afviklet i København d. 13. maj 2016 og havde som overordnet tema rummets lyd på grund af de mange mekaniske lyde (rulletrappe, svingdør, sorteringsanlæg etc.), der findes på Københavns Hovedbibliotek.

Overvejelser ved værksproduktionen

Masterclass forløbet var kontinuerligt for at sikre kvaliteten af de endelige værker, og for at det kunne indgå som et undervisningsforløb på Jyderup Electronic.

For en gennemgang af de tre forløb ud fra et deltagerperspektiv henvises til effektmålingen, der beskriver forløbene og deltagernes oplevelse af forløbene.

Projektet valgte fra starten en eksperimenterende tilgang, der hænger sammen med ønsket om at blive klogere på måltype, ramme og indhold. Tilgangen skulle afspejle projektets ønske om at undersøge i hvilken grad, det var muligt at skabe rammer for digital kulturproduktion.

Projektet valgte derfor at lave de 3 forløb – DITbib Masterclass, DITbib Workshop og DITbib Speaks – med hver sit fokus og formål, men som alligevel var forbundne.

- **1) DITbib Masterclass.**

  Masterclass var tiltænkt som rygraden i projektet. I samarbejde med Henrik Sundh fra Jyderup Electronic valgte projektet at dele forløbet op i to dage, hvor vi skulle ud og optage og arbejde kreativt i rummet med lydene. Tanken var, at deltagerne begge dage skulle eksperimentere med anvendelse af biblioteket som instrument og lære en ny færdighed: reallydoptagelser. De optagede biblioteksyde skulle anvendes konkret i de endelige værker, og Masterclass-deltagerne havde igennem forløbet fået en ny færdighed, som de kunne lære fra sig til deltagerne fra Workshop forløbene.

- **2) DITbib Workshop.**

  Målgruppen for DITbib Workshop var den almene biblioteksbruger og folk, der ikke nødvendigvis havde et forudgående kendskab til lydproduktion og komposition. Komponist og lydiværksætter Casper Cordes faciliterede denne del.

  Formålet med forløbet var at afmystificere lydproduktion og komposition, og derved gøre det klart for alle, at man ikke behøver særlige forudsætninger for at lave lydværker. Det bærende dogme for denne del af projektet var altså at vise, at vi alle kan være kunstnere via improvisation, leg og udforskning.

  Maker-bevægelsen er i høj grad defineret af værdien i det fælles. Mødet mellem nybegynderen og den øvede og den læring, der kan skabes i det møde. For at skabe en synergi mellem Masterclass og Workshop planlagde projektet at koble de to forløb sammen i den indledende lydindsamlingsfase. Hvert forløb startede ud med optagelser af reallyde, hvor deltagerne sammen i hold bestående af en deltager fra Masterclass og en eller flere deltagere fra DITbib Workshop skulle gå ud sammen og optage lyde. Formålet var altså at understøtte værdien i det fælles. Men vi erfarede, som også kan læses i effektmålingen, at det desværre ikke var tydeligt nok for deltagerne, hvad formålet med denne øvelse var.

- **3) DITbib Speaks,**

  DITbib Speaks havde til formål at tilbyde en foredragsrække om lyd, der skulle fungere både som inspiration til DITbibs deltagere og som et mere klassisk foredrag, hvor interesserede kunne blive klogere på lydproduktion, sonisk historiefortælling og reallydoptagelser. Formålet med foredragsrækken var således både at åbne projektet op for brugere, der ikke var aktivt skabende, men også som en inspiration for deltagerne. Samarbejdspartneren SNYK stod for facilitering af denne del af projektet og skaffede to meget stærke foredragsholdere i form af musiker Band Ane aka Ane Østergaard og lydkunstner Jacob Kirkegaard.

- **4) CPH Music Maker Space**

  For at koble andre lydrelaterede biblioteksprojekter sammen med DITbib, inviterede projektet CPH Music Maker Space med til deltagelse i København. Det havde den positive effekt, at vi tiltrak deltagere til hinandens forløb. Det blev modtaget godt af biblioteksbrugerne, som var overraskede over, at man godt måtte larme på biblioteket.

  CPH Music Maker Space er et åbent værksted, hvor man kan bygge egne lydmaskiner og elektroniske instrumenter eller modificere og kvalificere allerede eksisterende udstyr.

- **5) Afslutningskoncert**

  Hele forløbet blev rundet af med en koncert på Københavns Hovedbibliotek, hvor de indsamlede lyde blev fortolket live i biblioteksrummet. Masterclass-deltagerne var kunstnerne bag koncerten.

Brug biblioteket som instrument

Masterclass-deltagerne producerede 22 værker, som alle er bygget op omkring de lyde, deltagerne optog på bibliotekerne. På Masterclass-forløbet blev reallydene fra bibliotekerne optaget, manipuleret og bearbejdet af deltagerne. Derudover samlede projektet alle de enkelte samples - i alt 158 samples - sammen i DITbibs Sample Bibliotek til fri afbenyttelse af andre lydinteresserede. Det har været en grundpræmis for projektet at de ting, som blev lagt op på DITbib Sample Bibliotek skal kunne downloades og arbejdes videre med af alle interesserede. På den måde lever biblioteksrummet videre digitalt.

Speaks i København med Jacob Kirkegaard og Ane Østergaard blev lavet til en podcast, så lydinteresserede kan (gen)besøge de to kunstneres samtale om brugen af reallydoptagelser i deres virke. Alt dette er at finde på DITbibs SoundCloud-side.

Formidling/platforme/markedsføring

Da projektet havde fokus på digitale kulturprodukter, valgte projektet at anvende Facebook og SoundCloud som de primære formidlingsplatforme. Facebook fungerer som informationsplatform, mens værkerne samt alle samples ligger tilgængelige på SoundCloud. Derudover anvendte projektet også mere klassiske markedsføringskanaler som plakater og flyers.

Vi ønskede fra projektets side at understrege, at det var kunst, som var i fokus. Derfor tog vi kontakt til en designer med en særlig æstetisk visuel profil, som vi havde en formodning om kunne tiltrække lydinteresserede. Projektet tog også kontakt til en canadisk animationskunstner, der producerede en claymation film, der skulle prøve at visualisere projektets legende og eksperimenterende tilgang og dermed forklare og inspirere til deltagelse.

Desværre havde videoen ikke den ønskede effekt, da det viste sig, at der ikke var sammenhæng nok mellem videoen og de færdige værker. Det skyldte hovedsageligt, at projektet ikke var blevet tydelig nok på konceptet, inden videoen blev produceret. Den grafiske identitet er dog slået igennem og vækker genklang.

Grundlæggende har vi kunnet erfare, at vi ikke var helt på forkant med markedsføringen. Formålsbeskrivelsen var bred, og det var en udfordring for projektet rent markedsføringsmæssigt at få projektet beskrevet klart og tydeligt. Derudover blev konceptet først helt færdigudviklet efter release af Facebooksiden og plakaterne. Det har også været en udfordring, at projektgruppen ikke har haft de nødvendige kompetencer indenfor markedsføring på sociale medier. Af den årsag henvendte projektgruppen sig til eksperter indenfor sociale medier, som gav gode råd og vejledning.

Formidlingen af de færdige værker og samples derimod er gået over al forventning! Vi har blandt andet benyttet os af koncepter som ”track of the day” til at sætte fokus på de enkelte kunstnere og deres værker, samt sat særligt fokus på DITbib Sample Bibliotek på Facebook.

Tal i perioden
1. juni til 7. sep. 2016

- 22 lydværker fra DITbib Masterclass.
- 5 improvisationskompositioner fra DITbib Workshop.
- 1 foredrag som podcast fra DITbib Speaks.
- 158 biblioteksamples i form af DITbib Sample Bibliotek.
- 391 likes på Facebook
- 3330 streams på DITbibs Soundcloud.
- 67 downloads fra DITbibs Soundcloud.

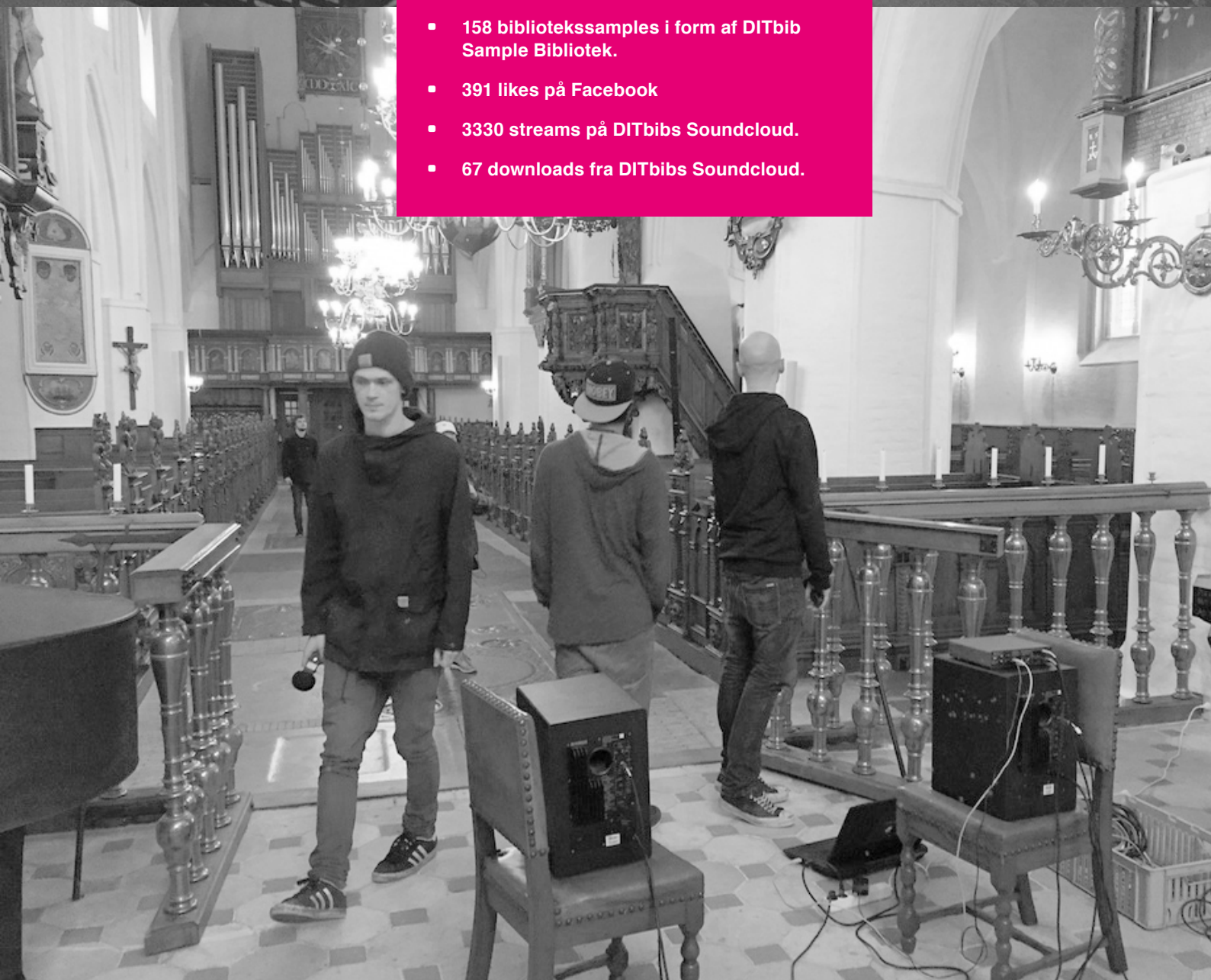

Paraplykonceptet DITbib

– et Do-It-Together bibliotek

Projektet understreger, at biblioteket KAN have en særlig rolle i understøttelse af kulturskaberi, her helt specifikt lydskaberi. Vi forsøgte med projektet at brande biblioteket som et mulighedsrum for lydproduktion, og det lykkedes efter hensigten. Det er altså muligt at ændre folks opfattelse af biblioteket ved at invitere dem ind til at benytte biblioteksrummet og bibliotekets faciliteter og på den måde selv være med til at forme indholdet af bibliotekerne.

Som effektmålingen viste, var det dog vanskeligt for deltagerne på Masterclass at forstå, hvad formålet var, og hvad der forventedes af dem. For at undgå dette kunne projektet med fordel have inviteret Masterclass-deltagerne med ind i processen langt tidligere, end tilfældet var. Projektet anbefaler, at inddrage og involvere deltagerne så tidligt i processen som muligt. På den måde sikres ejerskab over projektet og formålet vil stå tydeligere for deltagerne. Der var simpelthen for meget information, der gik tabt i overgangen fra projektgruppen og samarbejdspartnerne til de udførende deltagere. Det kunne måske også have afhjulpet udfordringerne med den indledende markedsføring af projektet.

Projektets formål med at lave to spor, ét for folk med erfaring i lydproduktion og ét for den almene bruger samt folk uden erfaring i lydproduktion, viste nogle interessante scenarier: Der var stor interesse for Masterclass-forløbet, mens det viste sig vanskeligere at tiltrække deltagere til Workshop. Dog var der interesse blandt forskellige uddannelsesinstitutioner, der gav udtryk for ønsket om på sigt at lave et skoleforløb centreret om DITbib Workshop. Der er derfor potentiale i at udvikle et skræddersyet skoleforløb baseret på Casper Cordes' kompositionsværktøj for på den måde at introducere skoleelever for lydproduktion i biblioteksregi. Mht. Masterclass var der en positiv større interesse blandt de mere nicheprægede lydnørder end først antaget.

Afslutningsvis skal det nævnes, at der til Jyderup Electronics afslutningskoncert på spillestedet Stengade i København blev anvendt flere bibliotekssamples og biblioteksnumre i deres liveperformance. Det var en koncert, der blev afholdt uafhængigt af projektet. Derudover modtog projektet kort tid efter release af samplebiblioteket et nyt track af en udefrakommende bruger. Tracket er lavet 100 % af biblioteksamples. På den måde lever projektet og biblioteket allerede videre.

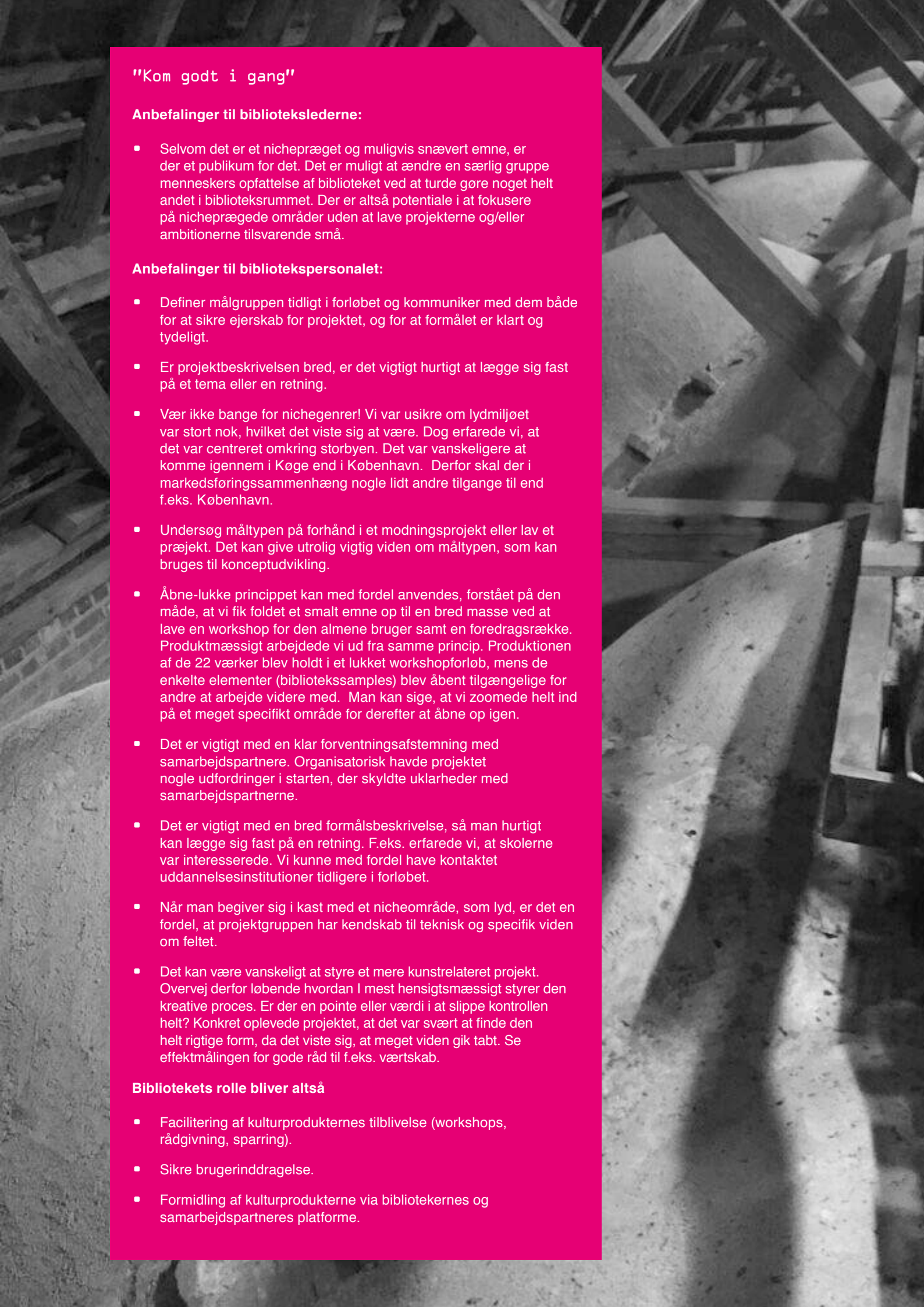

"Kom godt i gang"

Anbefalinger til biblioteksledere:

- Selvom det er et nichepræget og muligvis snævert emne, er der et publikum for det. Det er muligt at ændre en særlig gruppe menneskers opfattelse af biblioteket ved at turde gøre noget helt andet i biblioteksrummet. Der er altså potentiale i at fokusere på nicheprægede områder uden at lave projekterne og/eller ambitionerne tilsvarende små.

Anbefalinger til bibliotekspersonalet:

- Definer målgruppen tidligt i forløbet og kommuniker med dem både for at sikre ejerskab for projektet, og for at formålet er klart og tydeligt.
- Er projektbeskrivelsen bred, er det vigtigt hurtigt at lægge sig fast på et tema eller en retning.
- Vær ikke bange for nichegenrer! Vi var usikre om lydmiljøet var stort nok, hvilket det viste sig at være. Dog erfarede vi, at det var centreret omkring storbyen. Det var vanskeligere at komme igennem i Køge end i København. Derfor skal der i markedsføringssammenhæng nogle lidt andre tilgange til end f.eks. København.
- Undersøg måltypen på forhånd i et modningsprojekt eller lav et præjekt. Det kan give utrolig vigtig viden om måltypen, som kan bruges til konceptudvikling.
- Åbne-lukke princippet kan med fordel anvendes, forstået på den måde, at vi fik foldet et smalt emne op til en bred masse ved at lave en workshop for den almene bruger samt en foredragsrække. Produktmæssigt arbejdede vi ud fra samme princip. Produktionen af de 22 værker blev holdt i et lukket workshopforløb, mens de enkelte elementer (bibliotekssamples) blev åbent tilgængelige for andre at arbejde videre med. Man kan sige, at vi zoomede helt ind på et meget specifikt område for derefter at åbne op igen.
- Det er vigtigt med en klar forventningsafstemning med samarbejdspartnere. Organisatorisk havde projektet nogle udfordringer i starten, der skyldte uklarheder med samarbejdspartnerne.
- Det er vigtigt med en bred formålsbeskrivelse, så man hurtigt kan lægge sig fast på en retning. F.eks. erfarede vi, at skolerne var interesserede. Vi kunne med fordel have kontaktet uddannelsesinstitutioner tidligere i forløbet.
- Når man begiver sig i kast med et nicheområde, som lyd, er det en fordel, at projektgruppen har kendskab til teknisk og specifik viden om feltet.
- Det kan være vanskeligt at styre et mere kunstrelateret projekt. Overvej derfor løbende hvordan I mest hensigtsmæssigt styrer den kreative proces. Er der en pointe eller værdi i at slippe kontrollen helt? Konkret oplevede projektet, at det var svært at finde den helt rigtige form, da det viste sig, at meget viden gik tabt. Se effektmålingen for gode råd til f.eks. værtskab.

Bibliotekets rolle bliver altså

- Facilitering af kulturprodukternes tilblivelse (workshops, rådgivning, sparring).
- Sikre brugerinddragelse.
- Formidling af kulturprodukterne via bibliotekernes og samarbejdspartneres platforme.

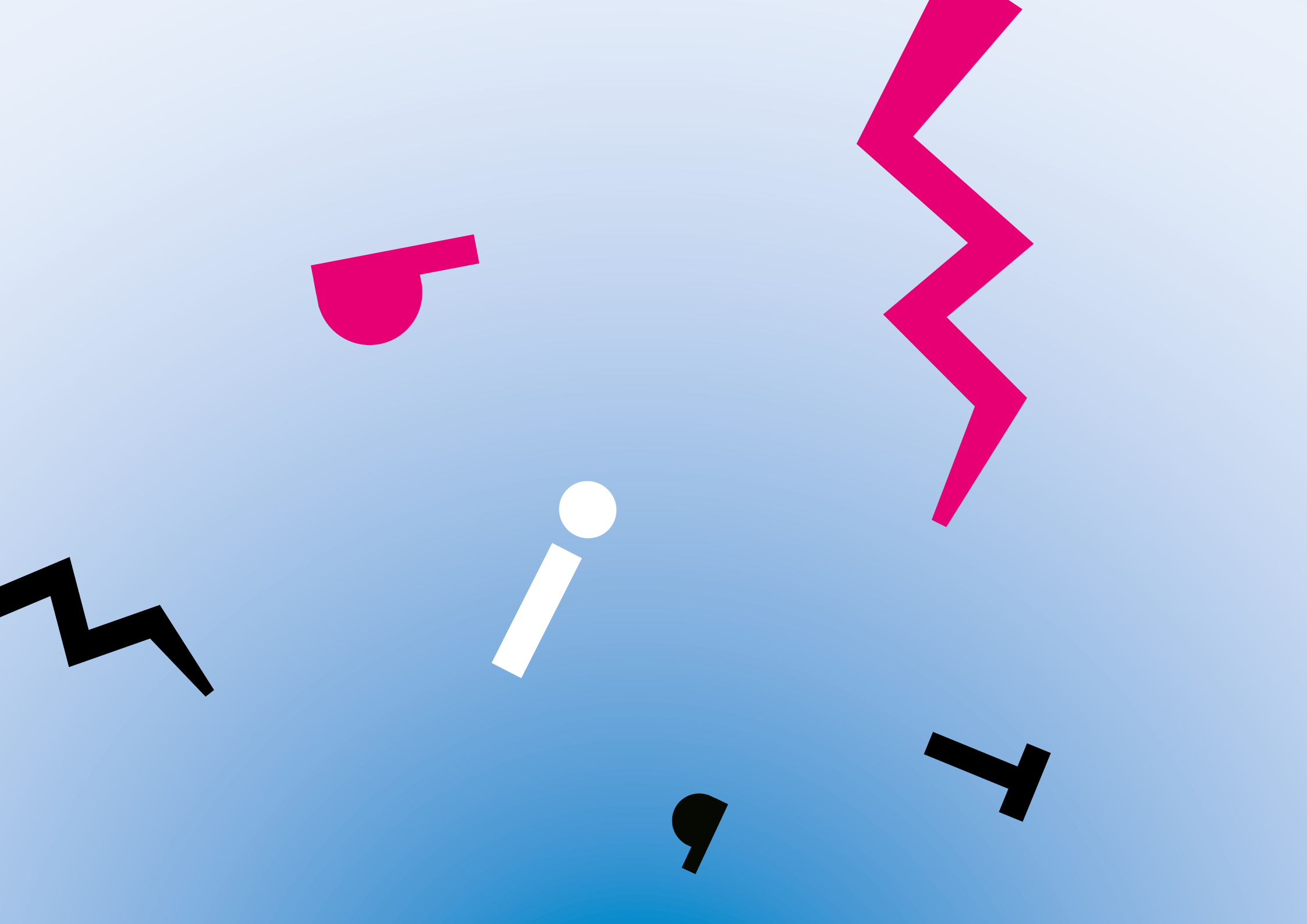

DiTbib

Do-it-Together bibliotek

EFFEKTMÅLING

DITbib er et projekt skabt af Københavns Biblioteker og KøgeBibliotekerne med tilskud fra Udviklingspuljen under Slots- og Kulturstyrelsen. Projektet er blevet til i et samarbejde med SNYK, 12byer, Jyderup Electronic og Casper Hernández Cordes.

DITbib blev afviklet i foråret 2016.
Effektmålingen er udarbejdet af 12byer.
Layout: Rikke Winkler Nilsson / Rikkes Bix
Juni 2016

INTRODUKTION

DITbib er betegnelsen for et eksperimenterede projekt, hvor samskabelse, digital lydproduktion og et ønske om at aktivere nye brugergrupper har stået centralt.

DITbib er blevet afviklet på Køge Bibliotek og Københavns Hovedbibliotek med workshops, masterclass og artist talks. På masterclass-forløbet blev real-lyde fra bibliotekerne optaget, manipuleret og bearbejdet af deltagerne, der efterfølgende skabte digitale lydværker, som blev fremført ved en afsluttende live-koncert på Københavns Hovedbibliotek. Lydværkerne vil ved projektets afslutning være at finde i bibliotekernes digitale samling. DITbib har eksperimenteret med at fremme skabende kulturentreprenører inden for digital lydproduktion. Dette er sket i lyset af et overordnet ønske fra bibliotekernes side om i stadigt højere grad at indgå partnerskaber med lokale aktører og om at stille fysiske rammer samt viden til rådighed for biblioteksbrugere.

DITbib har derved arbejdet for at være en understøttende aktør for brugere i skabelsen af kulturprodukter.

DITbibs eksperimenterende tilgang hænger sammen med den generelle udvikling af bibliotekerne, deres rolle og selvopfattelse. Der er fra bibliotekernes side ikke længere blot et ønske om at skabe rammer for udlån af bøger. Fokus er i højere grad på bibliotekernes bidrag til at skabe kritiske og aktive informations- og kulturbrugere.

Flere biblioteker har oprettet *makerspaces,* der er kendetegnet ved at være sociale, kreative og inspirerende rum, hvor almindelige borgere mødes om at skabe – *make* – sammen, uden nødvendigvis at have specifikke forkundskaber inden for den bestemte aktivitet: Det handler om at skabe, om at opleve og om at erhverve sig ny viden. Denne interesse i at dele viden, lære i fællesskaber og aktivt at skabe sammen har udfoldet sig under de forskellige aktiviteter i DITbib, hvor det ikke har været adgangen til biblioteket i sig selv, der har været omdrejningspunktet for servicen til brugeren, men i højere grad viden, ekspertise, udstyr, materialer og faciliteringen af et rum for et legende og eksperimenterende fællesskab.

Denne effektmåling er baseret på et kvalitativt datagrundlag, hvor empirien er blevet indsamlet via fokusgruppe-interviews samt spørgeskemaer i forbindelse med de tre aktivitetsspor i projektet: 1. Masterclass, 2. Speaks og 3. Workshop.

1. DITbib masterclass blev faciliteret af musiker og komponist Henrik Sundh fra Jyderup Højskole. Deltagerne på masterclass-sporet bestod af elever fra Jyderup Højskole samt en tidligere elev. Der blev gennemført to fokusgruppeinterviews: Ét umiddelbart før projektets begyndelse og ét umiddelbart efter projektets afslutning.

2. DITbib faciliterede to speaks med musiker Ane Østergaard og lydkunstner Jakob Kirkegaard med fokus på musik- og lydkunst, der tager udgangspunkt i real-lydoptagelser. Deltagerne ved speaken i København udfyldte et spørgeskema i umiddelbar forlængelse af denne, der omhandlede brugerens personlige brug af biblioteket samt oplevelsen af DITbib-speaken.

3. DITbib workshoppen blev faciliteret af lydiværksætter Casper Hernandez Cordes. Deltagerne ved denne workshop besvarede ligeledes et spørgeskema, der her blev underbygget med et kort interview om oplevelsen af DITbib-speak og workshop-forløbet.

1. Masterclass

Perspektiver på biblioteket

Fokusgruppe 1

Masterclass-forløbet blev afviklet med elever fra Jyderup Højskoles linje for elektronisk musik, Jyderup Electronic. Effektmålingen tager udgangspunkt i to fokusgruppeinterviews: Det første blev afholdt inden forløbet på Køge Bibliotek med det formål at indsamle deltagernes refleksioner om bibliotekets rolle og funktion i samfundet og deres forventninger til masterclass-forløbet, mens den anden fokusgruppe fandt sted kort efter interventionen på Københavns Hovedbibliotek. På de følgende sider præsenteres først forestillinger og forventninger forud for DITbib og dernæst deltagernes refleksioner efterfølgende. På masterclass-forløbet deltog også en tidligere elev, som ikke var med til fokusgruppeinterviews, men som i stedet er blevet interviewet i forbindelse med forløbet på Københavns Hovedbibliotek. 10 masterclass-deltagere deltog i første fokusgruppe, mens slut-evalueringen er baseret på svar fra seks deltagere. DITbib masterclass blev faciliteret af musiker og komponist Henrik Sundh, som også er deltagernes daglige underviser på Jyderup Højskoles Electronic-linje.
De færdigproducerede værker er pr. 1. juni 2016 lagt op i bibliotekernes digitale samling, hvorfra de kan downloades af alle interesserede.

HVAD LÆGGER MASTERCLASS-DELTAGERNE MÆRKE TIL, AT ANDRE BRUGER BIBLIOTEKET TIL?

Deltagerne har – ud over deres individuelle brug af biblioteket – også gjort sig nogle observationer i forhold til, hvad de har lagt mærke til, at andre gør, når de er på et bibliotek. Følgende citater giver derved et indblik i, hvad masterclass-deltagerne også er opmærksomme på, at der foregår i biblioteksregi, uden at det er tilbud, de selv benytter:

"Man kan låne bøger, musik og spil på biblioteket."

"Jeg har ikke selv et lånerkort, men det bruger folk jo også til at kunne komme ind på bibliotekerne – også uden for åbningstiden."

"Jeg bruger det ikke selv, men jeg har lagt mærke til, at folk også låner bøger online på biblioteket, altså E-bøger."
"Folk læser, scanner og printer på biblioteket. Og så er der også legeområder for børn."

"Der er mange arrangementer for flygtninge og handicappede på bibliotekerne."

MASTERCLASS-DELTAGERNES OPLEVELSER MED OG FORTÆLLINGER OM BIBLIOTEKET

Deltagernes brug af biblioteket spænder fra, at enkelte bruger biblioteket hyppigt til både henvendelser i borgerservice, avislæsning, bogudlån, kulturelle arrangementer og som studieplads, mens andre mest erindrer biblioteket som en del af barndommen og ikke bruger biblioteket på nuværende tidspunkt, hverken fysisk eller digitalt. Størstedelen forbinder brugen af biblioteket med en individuel alene-aktivitet, men der er også nogen, som har benyttet biblioteket i sociale sammenhænge og som en social aktivitet, der gøres sammen med venner eller familie.

"I min gymnasietid brugte jeg biblioteket til at gå på nettet, når jeg ventede på bussen, og når jeg skulle dræbe noget tid."

"Jeg har fået god hjælp af personalet, de gange jeg har skulle bruge det."

"Da jeg læste på universitetet brugte jeg biblioteket ret hyppigt. Jeg har også tidligere brugt biblioteket til at låne bøger, men det gør jeg ikke så meget mere."

"Jeg har ikke så mange oplevelser med biblioteket. Men jeg tænker på noget godt, når jeg tænker på biblioteket."

"Jeg ved ikke, hvad jeg skulle bruge biblioteket til: Alt står jo på internettet, og jeg er en heftig online-bruger, så det er normalen for mig at finde alt ting her."

"Jeg forbinder biblioteket med et sted, hvor der ikke er så mange mennesker."

"Jeg kan godt lide atmosfæren på et bibliotek og lugten af papir. Jeg har aldrig selv lånt en bog, men kun brugt udlån af lydværker og musik."

"Biblioteket er lugten af støv, af gamle bøger. Biblioteket er erindringen om at gemme sig bag reolen i børneafdelingen."

"Jeg tænker biblioteket som et sted for indre ro, hvor man kan trække sig ind i sig selv og skabe sit eget univers. Som barn elskede jeg at sidde og bladre i dyreleksika på biblioteket."

"Biblioteket er også lyden af børn og skrig og skrål. Og sure gamle damer, som bliver generet af støj."

"Jeg tog på biblioteket med mine forældre som barn. Min far syntes, at man blev dum af at se for meget tv, så jeg skulle læse. Det blev mest til tegneserier. Men det gav et fantastisk fantasiunivers, og det er derfra min interesse for historier stammer."

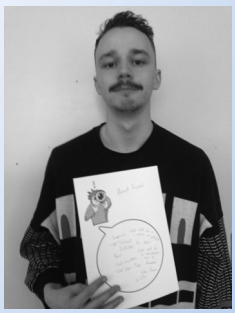
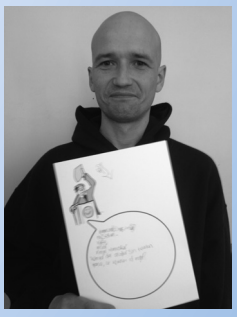

MASTERCLASS-DELTAGERNES OPLEVELSER MED OG FORTÆLLINGER OM BIBLIOTEKET I RELATION TIL LYD

Masterclass-deltagerne ser i høj grad biblioteksrummet som et sted for fordybelse og stilhed. Derfor er koblingen mellem arbejdet med lydproduktion og biblioteksrummet ikke noget, der umiddelbart er sammenhæng i for dem.

"Jeg ved ikke, hvorfor vi skal lave forløbet på biblioteket: Det er jo ikke ligefrem fordi det vælter med lyde der, som hvis du tog ud i skoven eller et andet sted. På biblioteket skal man være stille, og folk sidder og læser. Det har ikke rigtig noget med musik, lyd og koncerter at gøre, tænker jeg."

"Biblioteket har en underlig akustik, hvor man meget hører alle ikke-lydene, som for eksempel folks skridt, og når der er nogen, der hoster."

De masterclass-deltagere, som har oplevet deciderede musikbiblioteker, hvor lyd og biblioteksrummet smeltede sammen, har et andet billede af biblioteket, end dem, der udelukkende forbinder biblioteker med bogudlån og stillezoner. Netop musikbiblioteker retter sig særligt mod denne målgruppe – de lydinteresserede unge – og er derfor et eksempel på, hvordan et bibliotek med en særlig profil kan nå ud til en helt anden målgruppe og også ramme dem, der ellers ville betegnes som typiske ikke-brugere af bibliotekerne:

"Jeg har mest brugt musikbiblioteket i Odense: Der var en stol med højtalere, hvor man kunne sidde og lytte til musik. Der tog jeg hen med mine venner eller min familie og lånte musik. Jeg har også været til koncert på biblioteket, brugt biblioteket i forbindelse med skoleopgaver og til at låne computerspil. Det er nogle gode oplevelser."

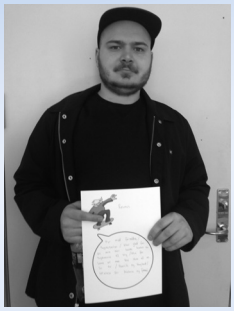

HVOR OG MED HVEM ARBEJDER MASTERCLASS-DELTAGERNE MED LYD?

Deltagerne er nu på højskole og har derfor flyttet deres lydproduktion ud i et fællesskab. For mange af dem er lyd ellers noget, som de er vant til at arbejde med alene derhjemme:

"Jeg laver ofte musik derhjemme, rigtig skæv og med min mor nedenunder, der vasker mit tøj, mens jeg ligger ovenpå pakket ind i min dyne."

"Det er typisk noget, jeg gør alene derhjemme."

"En af årsagerne til, at jeg er på højskole her, er også, at jeg møder folk med den samme interesse, får feedback og et netværk, og at vi kan tale om, hvordan vi laver tracks."

"Ellers er toget er et godt sted at lytte til musik og lave lyd. Der er en ro, og man keder sig ret meget. Der er tid."

HVAD BETYDER LYD FOR MASTERCLASS-DELTAGERNE ?

For at få en forståelse af, hvilke miljøer deltagerne normalt udfolder deres kreative arbejde med lydproduktion i og for senere at kunne koble det sammen med potentialerne i forhold til i højere grad at udnytte biblioteksrummet til at understøtte lydproduktion og fællesskaber om lyd, fik vi deltagerne til at beskrive, hvad lyd er og betyder for dem:

"Lyd er vigtig for mig. Meget vigtig, men det er svært at beskrive hvorfor. Det er måske heller ikke så vigtigt hvorfor, men mere, at det er sjovt at arbejde med, og at det er noget jeg finder en motivation i."

"Om det er naturlig eller produceret lyd, så betyder det rigtig meget for mig: Det er en slags pause fra hverdagen, og noget som jeg gerne vil arbejde med resten af mit liv."

"Lyd betyder alt for mig."

"Lyd og musik kan give store følelsesmæssige og sociale oplevelser."

Nogle af workshopdeltagerne pegede også på, at de ser lyd som et felt, hvor interessefællesskabet kan bredes ud til næsten at indbefatte alle og som derfor også har et stort potentiale i forhold til at understøtte steder, der, som bibliotekerne, har en interesse i at udgøre et forum eller et rum, hvor forskellige interesse- og praksisfællesskaber kan blomstre:

"90 procent af alle mennesker kan lide et eller andet med lyd. Man kan snakke med alle om lyd, og alle kan relatere til det, uanset om man selv laver lyd eller bare lytter."

Masterclass-deltagerne pegede desuden på, at deres arbejde med lyd også handlede om at skabe noget og selv at kunne styre de processer, de sætter i gang:

"Det er fedt at lave sit eget produkt: Noget som er mit og som jeg har kreeret helt fra bunden."

"Det handler også om iværksætteri: Det er noget, jeg selv skaber og selv styrer."

MASTERCLASS

DA LYDEN KOM IND PÅ BIBLIOTEKERNE

FOKUSGRUPPE 2

Deltagerne på masterclass-sporet i DITbib var i løbet af en måned igennem to forskellige forløb på henholdsvis Køge Bibliotek og Københavns Hovedbibliotek med en koncert som afslutning, hvor de præsenterede deres lydværker for et publikum. Da vi mødte dem igen til det afsluttende fokusgruppeinterview, hvor de skulle evaluere processen, havde de en række pointer, observationer og perspektiver, som vil blive præsenteret på de følgende sider.

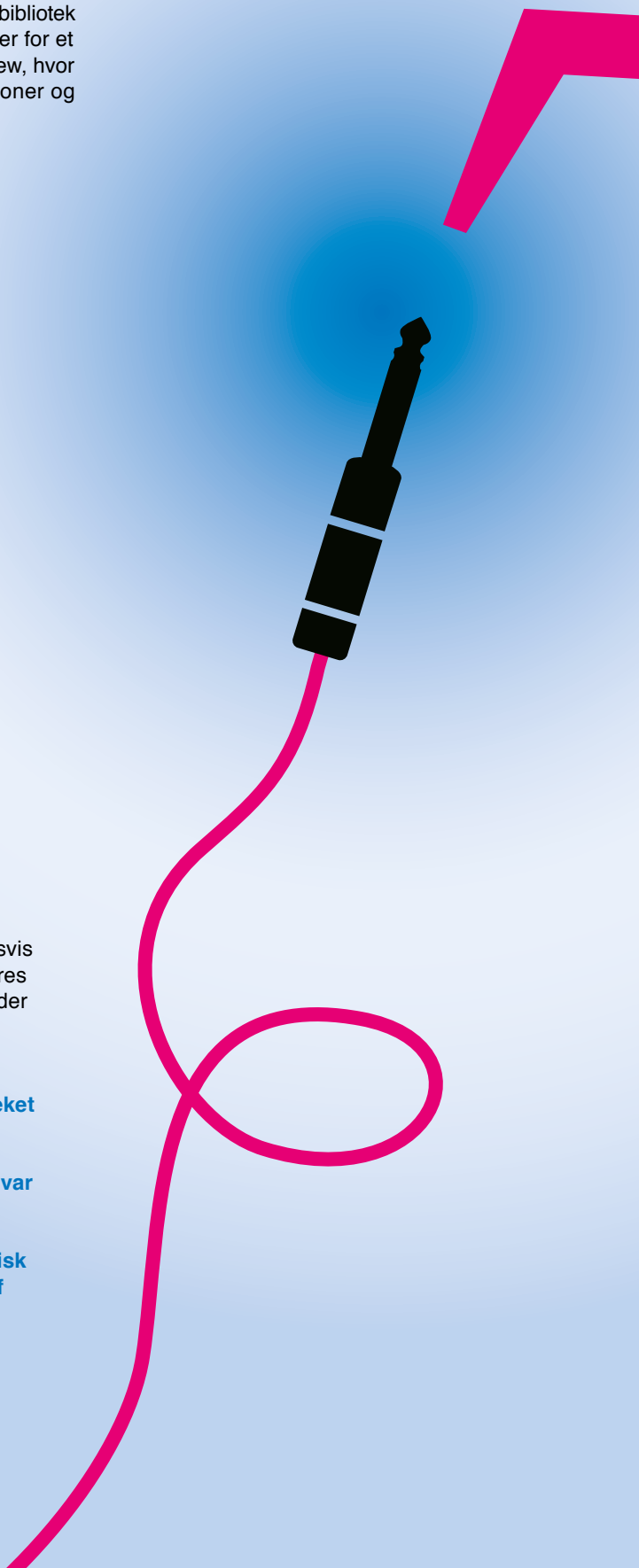

FEEDBACK PÅ DITBIB-FORLØBET

Flere af deltagerne var opmærksomme på, at de i løbet af master-class-forløbet havde udvidet og ændret deres opfattelse af biblioteket:

"Jeg var lidt kritisk i starten, men det er åbnet lidt mere op: Jeg fandt mange flere lyde, end jeg havde troet, jeg kunne finde."

Desuden fremhævede masterclass-deltagerne, at forløbene i henholdsvis Køge og København havde været givende og inspirerende på hver deres måde. Særligt var flere af dem overraskede over, hvor mange muligheder de havde haft på forløbet i Køge:

"Køge havde nogle fede rammer, og selv om det ikke var så stort som i København, så var der masser af fedt at lave både i biblioteket og i kirken."

"Biblioteket i Køge var et fedt sted. Jeg har ikke været der før og var aldrig taget dertil, hvis det ikke havde været for det her projekt."

"I København var det fedt, at biblioteket var så stort. Der var faktisk så mange steder at gå hen, at jeg ikke engang nåede halvdelen af det, jeg gerne ville have haft nået at optage."

"Udstyret var over alle forventninger!"

KOMMENTARER TIL RAMMESÆTNINGEN FOR DITBIB-FORLØBET

Deltagerne på masterclass-sporet pegede på, at de igennem forløbet ikke var nået til en afklaring af, hvad der egentlig blev forventet af dem. Dette skabte en vis usikkerhed i forhold til, hvad deres rolle var, og hvordan den skulle spille sammen med et større formål eller en samlet vision for processen:

"Det blev lidt uspecifikt: Hvad var det egentlig, man gerne ville? Det havde for eksempel været godt med lidt mere information om, hvorfor vi skulle lave field recording. Og så havde det været godt med nogle begrænsninger eller udfordringer, som kunne være med til at give en idé om, hvor man gerne ville have vores lydproduktioner til at gå hen."

"Jeg er nok egentlig stadig lidt forvirret i forhold til, hvad det hele skulle bruges til."

"Programmet i København var lidt uklart: Hvad var idéen bag det? At optage og performe samme dag virkede ikke."

"I Køge var der lidt mere struktur, og det var mere gennemskueligt, hvad vi skulle. Det var sjovt at optage i kælderen og at lege med det elektroniske format."

Desuden fremhævede deltagerne, at de havde følt sig lidt på glatis, da de på Hovedbiblioteket havde skullet lære en teknik – field recording – fra sig, som de ikke selv mestrede:

"Det var lidt forvirrende i København: Vi skulle hjælpe nogen med at field recorde, selv om vi ikke var eksperter. Og så skulle de bruge det i en efterfølgende workshop, som vi ikke var en del af, så vi aner ikke, hvad de skulle bruge det til: Hvad var formålet? Hvad var resultatet? Det kunne have været sjovt at være en del af workshoppen med de andre, så man kunne se, hvad optagelserne skulle bruges til."

Et par af masterclass-deltagerne pegede på, at det faktum, at de havde været i gang med projektet i samlet lidt over en måned (dette tidsinterval var ikke planlagt fra projektgruppens side, der havde planlagt aktiviteterne med 14 dages mellemrum, hvilket ikke lykkedes grundet studietur og helligdage) og stadig manglede at gøre deres værker færdige til udgivelse, havde medført, at de havde mistet lidt af gejsten undervejs:

"Jeg er nok egentlig blevet lidt træt af biblioteksforløbet nu. Det er som om det aldrig rigtig bliver afsluttet. Det havde været meget federe med et samlet ugeforløb, så det var blevet mere koncentreret."

"Jeg kunne have gjort det hele på kortere tid."

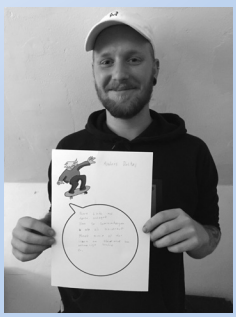
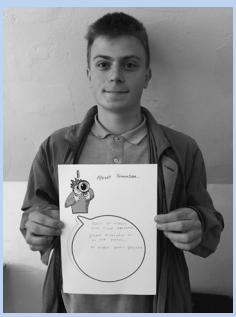

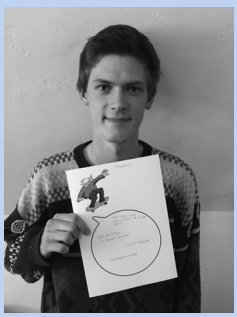

REFLEKTIONER OVER LÆRING OG OUTPUT

I relation til, at masterclass-deltagerne efterlyste et tydeligere formål med processen, gav de også nogle bud på, hvordan de i højere grad ville have fået en læring ud af forløbet, og hvordan de i højere grad kunne have fået en fornemmelse af, om det de lavede passede til det, der blev forventet, og om resultatet reelt var godt nok.
Flere af dem pegede på, at forløbet med fordel kunne have været bygget op som et mesterlærer-forløb, hvor de kunne være blevet stillet nogle udfordringer og hvor deres produkter ville være blevet vurderet af en ekspert:

"I forhold til dette forløb, så kunne det have været fedt med en gæstelærer, som havde givet os en opgave og havde givet os inspiration: Tænk, hvis Jakob Kirkegaard eller en som ham havde været der til at guide os og give os udfordringer i løbet af dagen!"

Alle deltagerne udtrykte sig positivt om den afsluttende koncert, men var samtidig ærgerlige over, at der ikke var mødt flere publikummer op til den afsluttende koncert, som de ellers fremhævede som noget, de havde set frem til og som et element i forløbet, der kunne have givet dem en følelse af, at der var nogle slutaftagere på deres produkter. Følgende citat formulerer en konkret idé til, hvordan denne del af processen kunne have tiltrukket flere tillyttere til afslutningskoncerten:

"Det havde været oplagt at sætte et kendt navn på aftenens koncert, så vores optræden kunne kobles op på et kendt ansigt. Så havde der nok været flere mennesker: Hvis Jakob Kirkegaard havde været på om aftenen også, så: wow! Og så havde vi nok også stået med en helt anden wow-følelse bagefter. Tænk, hvis der var dukket 100 mennesker op til koncerten: Så havde det virkelig gjort indtryk og været noget, man ville huske resten af livet."

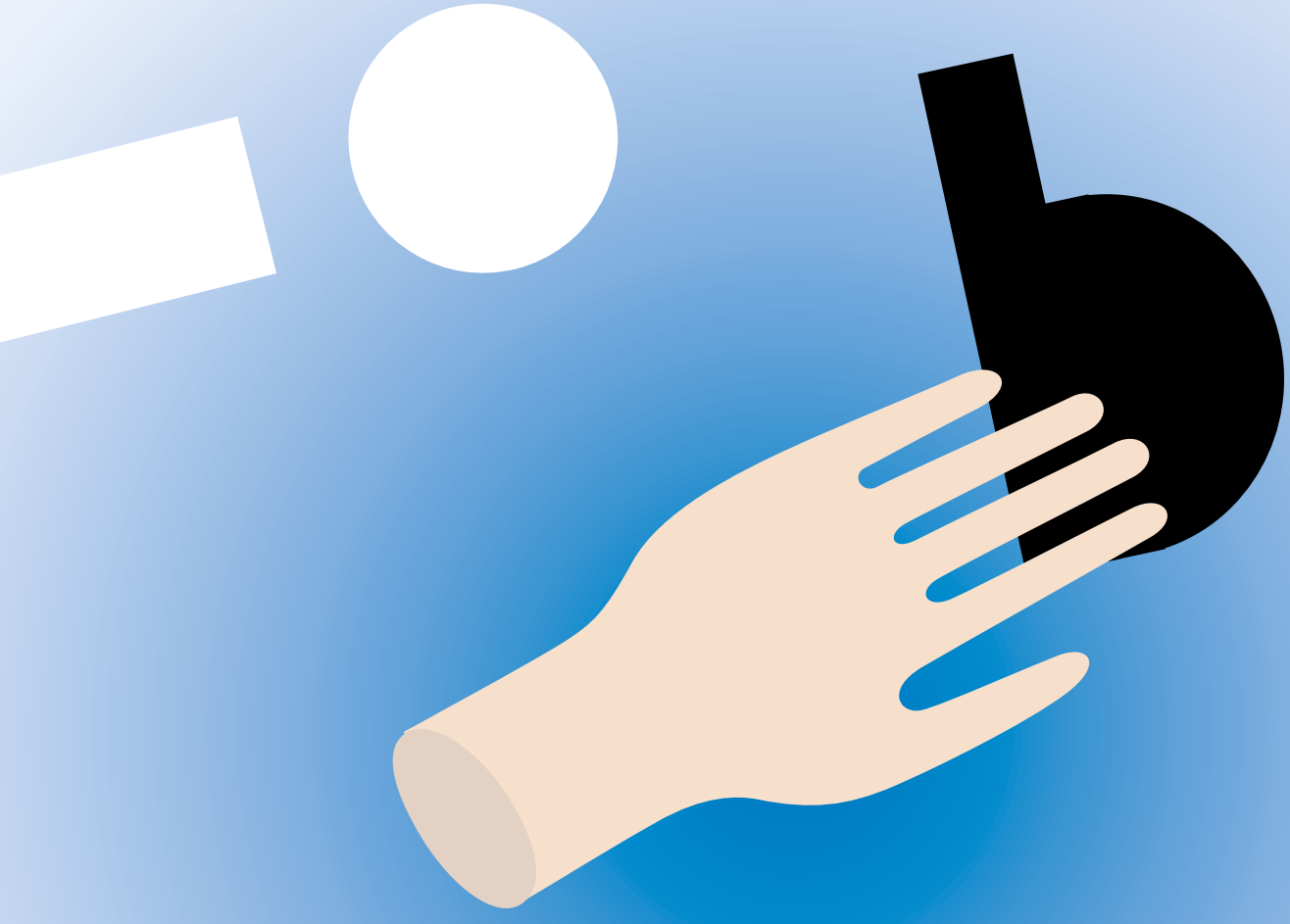

BIBLIOTEKSRUMMET SOM RAMME FOR LYDPRODUKTION OG LOKALE INTERESSEFÆLLESSKABER

Masterclass-deltagerne havde mange forslag og idéer til, hvordan biblioteket i højere grad kunne understøtte brugeres arbejde og interesse for lyd: Eksempelvis et synthesizer-bibliotek, et royalty free sample-bibliotek, hvor alle kan hente lyd og samples uden at skulle betale - eller biblioteker med en masse vinyler, som man kunne komme og låne og bruge.

”Alle folk kender biblioteket: Så derfor er det et godt sted at starte ting ud fra.”

”Alle andre ting koster penge. Biblioteket er gratis. Det er en fordel.”

”Biblioteket har stadig noget over sig, som siger, at man skal være enormt stille. Det er vigtigt at ændre lidt på, hvis man skal få lyst til at bruge det mere. Når man arbejder med musik, skal der være mulighed for at spille højt!”

“Tænk, hvis man kunne låne field recorders og alt det andet udstyr, som man ikke selv har råd til, på biblioteket, og på den måde få mulighed for at prøve det af.”

“Det kunne være smart, hvis der var en biblioteksperson, som kunne vise os nogle smarte tricks til at bruge udstyr og software.”

“Bibliotekerne kunne godt investere i musik: Det er så dyrt for folk selv at investere i, så hvis man kunne låne musikudstyr på et bibliotek, ville det være fantastisk. Også et studie, hvor der var nogle kompetente mennesker, som kunne hjælpe en.”

“Der er jo plads på bibliotekerne! Det er helt oplagt at bruge et bibliotek til koncerter og talks og som et kulturelt samlingspunkt.”

Flere af masterclass-deltagerne udtrykte også begejstring over, at de havde opdaget, at der på Københavns Hovedbibliotek var et podcast-studie: De bed mærke i, at der i forvejen var gjort plads til lyd og lydproduktion i de eksisterende rammer og talte om, at det netop var sådan nogle rum til lydudfoldelser, der var med til at rykke ved forestillingen om, hvad et bibliotek er og kan:

“Jeg var ikke klar over, at der var et podcast-studie på Hovedbiblioteket. Jeg kunne godt lide det med, at der blev optaget i et studie og at det fandt sted på et bibliotek.”

Deltagerne så også en række potentialer i at starte forskellige communities for folk med den samme interesse, og berettede om, hvordan DITbib på sin vis, havde været med til at understøtte deres virke som kulturskabere:

”Hvis biblioteket kunne formidle et netværk, hvor man kunne samle folk, der laver det samme – og så man fik mulighed for at starte noget op sammen med nogen, så kunne det være så fedt.”

MASTERCLASS
POINTER OG PERSPEKTIVER

Deltagerne på masterclass-sporet i DITbib kom undervejs i forløbet til en række nye erkendelser: For det første afstedkom forløbet en lang række forslag til, hvad de kunne ønske sig, at udvide bibliotekets udlånsfunktion til at indeholde (se punktet Udlån af udstyr). Et andet perspektiv, som undervejs i processen blev udfoldet, handlede om, at deltagernes blik på de konkrete muligheder i biblioteksrummet gennem DITbib-forløbet udvidede og udviklede sig (se punktet Biblioteket som fysisk rum). Desuden var projektet med til at demonstrere, hvordan biblioteket er i gang med at redefinere sig selv som et sted, hvor forskellige praksisfællesskaber og netværk kan udfolde sig (se punktet Biblioteket som socialt rum for sparring og netværk)

UDLÅN AF UDSTYR

Masterclass-deltagerne pegede på, at biblioteket kunne være et oplagt sted at give alle mulighed for at få adgang til udstyr: Meget lydudstyr er dyrt at investere i - samtidig med, at det for lydentusiaster er vigtigt at kunne teste forskellige typer af udstyr af, inden de beslutter sig for, hvad der eventuelt skal investeres i.

Dette behov eller ønske lægger sig på mange måder i forlængelse af bibliotekets demokratiske rolle i forhold til at sikre lige adgang til alle inden for ikke alene tilgangen til litteratur og avislæsning, men også et ønske fra brugerne om at være skabende inden for musik, lyd, film, foto, etc.
Makerspaces er eksempler på, hvordan adgangen til eksempelvis teknisk viden om kodning, forståelsen af ny-teknologi såsom 3D-print eller musikinstrumenter skaber rammer inden for hvilke brugeren har mulighed for at udvikle sig som kulturskaber - enten alene eller i fællesskab med andre. Deltagerne fra masterclass blev på den måde inspirerede af tanken om at kunne låne udstyr, indhente (ekspert-) viden og skabe musik (larm!) med andre i et ellers stille rum undervejs i forløbet.

BIBLIOTEKETS POTENTIALE SOM FYSISK RUM

Erfaringerne fra DITbib viser, at biblioteket som institution godt kan bære larm, støj og musik – og at dem, som arbejder med lydproduktion også er i stand til at gøre det med hensyntagen til de andre brugere i et biblioteksrum. Masterclass-deltagerne var positivt overraskede over, at de overhovedet var blevet inviteret inden for til at arbejde med lyd i en bibliotekskontekst. Alene dette var med til at rykke ved deres forståelse af, hvad man kan og må på et bibliotek. De konkrete besøg på henholdsvis Køge og Københavns Hovedbibliotek var desuden med til at give deltagerne en praktisk erfaring og oplevelse af, hvad forskellige biblioteksrum kan og må bruges til. Som flere af deltagerne nævnte, så oplevede de det som en meget positiv overraskelse, at der på Københavns Hovedbibliotek var skabt et fysisk rum for arbejdet med lyd – podcast-studiet – fordi det sendte et tydeligt signal om, at lyd også er noget, der kan passe ind på bibliotekerne i en mere permanent kontekst end workshoppens mere midlertidigt format. Derfor kan en konkret handling, såsom at overveje at åbne et sådant studie op for offentligheden eller – hvis det allerede er tilfældet – at sørge for at få budskabet om, at det eksisterer og er til for alle, spredt ud til mange flere, være med til at åbne bibliotekerne for nye målgrupper og invitere flere ikke-brugere indenfor.

Masterclass-deltagerne var positivt overraskede over, at de overhovedet var blevet inviteret inden for til at arbejde med lyd i en bibliotekskontekst.

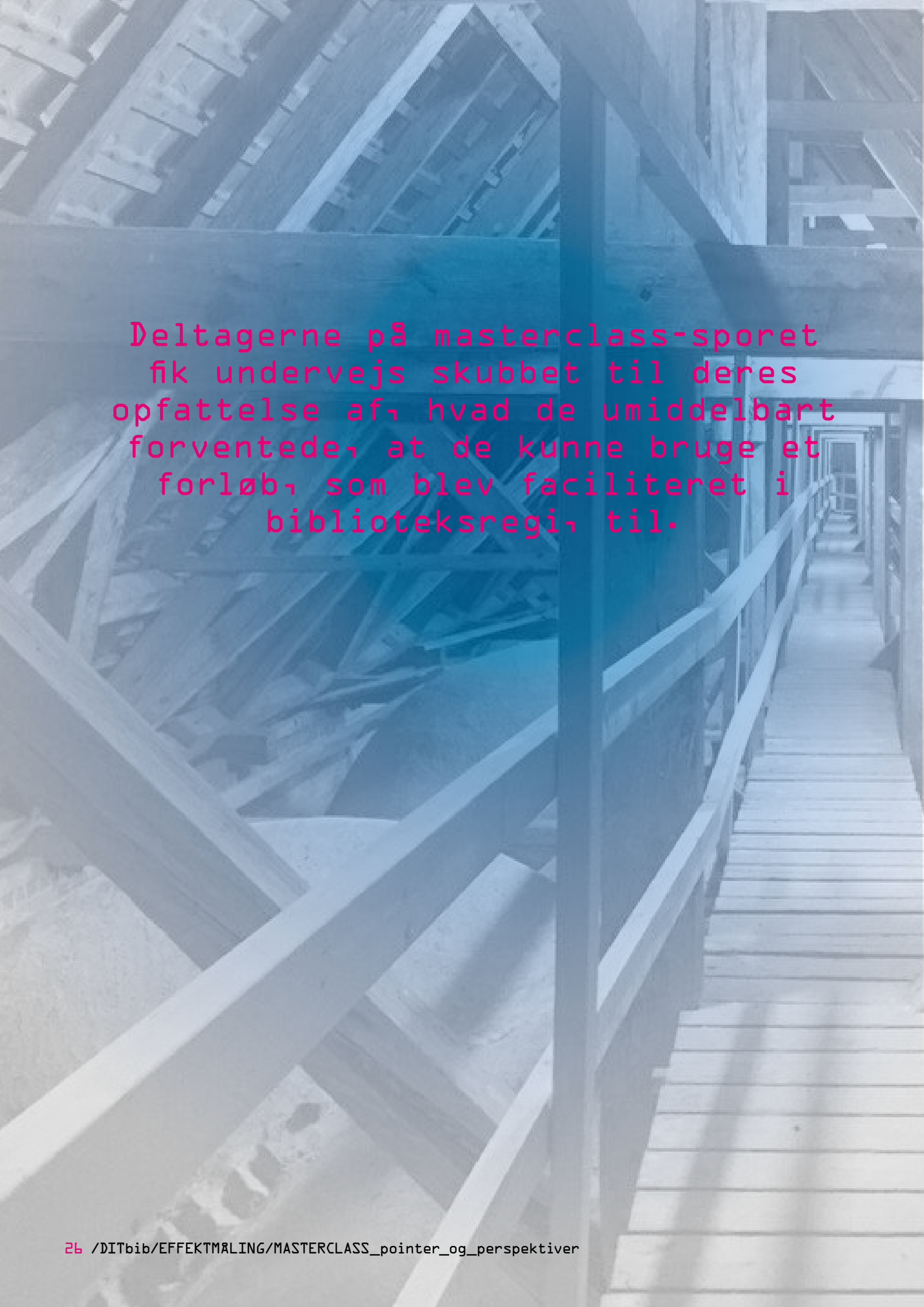

Deltagerne på masterclass-sporet fik undervejs skubbet til deres opfattelse af, hvad de umiddelbart forventede, at de kunne bruge et forløb, som blev faciliteret i biblioteksregi, til.

BIBLIOTEKETS POTENTIALE SOM SOCIALT RUM FOR SPARRING, LÆRING OG FÆLLESSKABER

Deltagerne på masterclass-sporet fik undervejs skubbet til deres opfattelse af, hvad de umiddelbart forventede, at de kunne bruge et forløb, som blev faciliteret i biblioteksregi, til. Desuden var det for mange af masterclass-deltagerne en aha-erkendelse, at biblioteker rent faktisk er steder, hvor der hyppigt afholdes koncerter, workshops og andre kulturtilbud. Deltagerne fik igennem forløbet en stærk oplevelse af, at biblioteket er en kulturinstitution, som meget gerne vil invitere indenfor. Det var en udbredt positiv overraskelse for deltagerne, at der er så mange potentialer og muligheder i forhold til at udnytte biblioteket som et sted, hvor man kan møde ligesindede interessefæller, og blive understøttet i ens virke som kulturentreprenører - og derigennem skabe nye former for oplevelser og læring, som giver ny viden både om, hvad man selv kan bidrage med i et praksisfællesskab, og om hvad man kan eller gerne vil lære af andre. Størstedelen af deltagerne på masterclass-sporet var vant til primært at arbejde med lyd i et alene-rum, men havde samtidig efterlyst flere steder, hvor dette interessefællesskab kunne udleves i nogle gode rammer – både i relation til de mere fysiske og tekniske aspekter som nævnt i punktet før, men også i relation til at samle et fællesskab og et tilbud om at ville hjælpe disse fællesskaber på vej. Det spiller sammen med visionen om at udbygge bibliotekets potentiale som samler af kultur- og interessefællesskaber, som masterclass-deltagerne også udtrykte, at deres interesser sagtens kunne spille ind i forhold til, blandt andet da de introducerede ideen om at skabe mesterlærer- eller mentorinspirerede forløb, hvor biblioteket kunne spille en central rolle både som konceptudvikler, brobygger og fysisk lokation.

SYNLIGHED, VÆRTSSKAB OG REKRUTTERING

Overordnet var der i projektet DITbib en lang række stærke visioner og potentialer, men i praksis viste sig svært at løfte og udfolde alle de muligheder, som projektet rummede: Noget af det, man med fordel kunne styrke i et videre forløb relaterer sig til en større synlighed, et mere tydeligt værtsskab samt en målrettet rekruttering.

Oprindeligt var det tanken, at der skulle afholdes to workshops i forbindelse med DITbib. Workshoppen på Køge Bibliotek blev dog ikke til noget, da der ikke mødte nogen deltagere op, lige som publikum til speaken på Køge Bibliotek heller ikke trak andre end masterclass-deltagerne til. Ligeledes var der ikke mødt så mange op for at høre den afsluttende koncert på Hovedbiblioteket, selv om der var sat plakater op og annonceret på sociale medier. Udfordringen med at skabe nok synlighed om de forskellige arrangementer har derfor været gennemgående for hele processen og understregede, at aktiviteterne i DITbib enkeltvist havde et stort potentiale, men samspillet og synergien blev ikke udnyttet til fulde. Eksempelvis var Masterclass-deltagerne ikke klar over, hvorfor de skulle vise workshopdeltagerne en teknik – field recording – som de ikke selv beherskede. Der var et stort potentiale i at tænke de to spor mere sammen, men formålet blev aldrig helt tydeligt for deltagerne. Som tidligere nævnt efterlyste deltagerne på masterclass-sporet klarere retningslinjer og en mere professionel sparring i forhold til outputtet: Deltagerne ville gerne have haft en mere tydeligt defineret opgave, hvor de blev udfordret undervejs gennem professionel sparring, og hvor deres produkter også ville blive vurderet. Værtskabet kunne med fordel være blevet styrket i forhold til at skabe overblik over, hvad der skulle ske, hvornår – og måske i særlig grad hvorfor. Et styrket værtsskab kan bruges til at skabe klarhed over, hvilke bidrag der forventes af de forskellige deltagere. Alle deltagerne i de forskellige procesaktiviteter i DITbib var en del af et større formål, som i højere grad skulle have været italesat og formuleret, således at deltagerne kunne se deres eget bidrag i en samlet kontekst.

At placere Copenhagen Music Makerspace midt i rummet på Københavns Hovedbibliotek skabte en positiv forstyrrelse og opmærksomhed omkring aktiviteten. En placering af et fremmedlegeme med larm og ledninger midt i et velkendt biblioteksrum kan være med til at rykke ved den gængse forestilling om, hvad der er muligt at arbejde med i biblioteksregi – både for direkte involverede og forbipasserende.

En anden udfordring i forløbet var, at det viste sig at være mere komplekst at rekruttere til forløbet, end som så: En anbefaling til et andet forløb er derfor, at man – frem for at invitere åbent ud til eksempelvis en workshop – mere målrettet arbejder med at sikre deltagelsen på forhånd, lige som det også blev forsøgt i forhold til at engagere eksempelvis en skoleklasse i projektet.

2. SPEAKS
OM REALLYDE, MUSIK OG LYDKUNST

DITbib præsenterede to speaks: Fredag d. 15. april 2016 talte lydkunstner Jakob Kirkegaard om sine lydværker på Køge Bibliotek, mens foredraget på Københavns Hovedbibliotek d. 13. maj 2016 var orkestreret som en samtale mellem selvsamme Jakob Kirkegaard og musiker Ane Østergaard. Begge speaks satte fokus på musik- og lydkunst med udgangspunkt i real-lydoptagelser. Publikum til den speaks, der fandt sted på Køge Bibliotek, var udgjort af deltagerne på masterclass-forløbet, mens der i alt var mødt omkring 35 personer op for at følge samtalen mellem Jakob Kirkegaard og Ane Østergaard på Københavns Hovedbibliotek. Følgende perspektiver er et udtræk af de fremmødtes oplevelse af denne speak, formuleret i udleverede spørgeskemaer og i mini-interviews i umiddelbar forlængelse af foredraget.
I alt 14 respondenter udgør undersøgelsens empiriske grundlag.

POINTELISTE: SPEAKS

- **Annoncering på sociale medier kan være med til skabe opmærksomhed om en speak og derved tiltrække et publikum.**
- **Hovednavnet eller hovednavnene er afgørende for, hvem arrangementet appellerer til.**
- **Den fysiske placering og synligheden kan være med til at påvirke, hvor mange publikummer et arrangement tiltrækker. På både Køge Bibliotek og Københavns Hovedbibliotek var artist talksne placeret steder, som forbipasserende ikke naturligt orienterede sig mod. Effekten af dette var, at arrangementerne primært tiltrak folk, som i forvejen havde besluttet sig for at møde op.**
- **Mange af de fremmødte havde enten en særlig interesse i lydproduktion eller var mødt op på grund af netværk.**
- **Flere efterlyste flere arrangementer med fokus på lyd og/eller kreative forløb som eksempelvis den følgende workshop. Denne opfordring skal læses med ovenstående pointe in mente, da arrangementet netop havde tiltrukket folk med en særlig interesse for lydproduktion, og som derved også efterspørger flere arrangementer, som taler til netop deres interessefællesskab.**

PUBLIKUMS OPLEVELSE

Tilhørerne til speaken på Københavns Hovedbibliotek havde hørt om arrangementet på enten bibliotekets Facebook-side eller gennem deres netværk (med undtagelse af deltagerne på masterclass-sporet, der også var en del af speaks-publikummet).
Flere nævner, at det var muligheden for at opleve lydkunstneren Jakob Kirkegaard live, der havde vakt deres interesse for arrangementet.

I spørgeskemaet blev respondenterne spurgt til deres personlige oplevelse af talken: De fleste vurderede, at oplevelsen i høj grad levede op til deres forventninger, mens andre ikke havde haft de store forventninger til foredraget og blev positivt overraskede:

"Det var kort og godt meget inspirerende!"

"Min forståelse af hvad lyd er, og hvordan man kan arbejde med lyd på forskellige måder blev udfordret og udvidet gennem de to oplæg. Det var fedt."

Adspurgt om den oplevede værdi af, at biblioteket som kulturel læringsinstitution tilbyder speaks med fokus på lyd svarede alle respondenter, at det i høj eller meget høj grad har en værdi for dem:

"I meget høj grad. Jeg er lydnørd!"

"Lyd er et medie, der fylder for lidt på biblioteket."

I forhold til om DITbib-speaks havde formået at udvide eller ændre respondenternes forståelse af, hvad bibliotekets rum kan bruges til, var svarene mere blandede: Flere fremhævede, at det ikke var nyt for dem, fordi de tidligere har deltaget i eller hørt om lignende arrangementer på biblioteket:

"Jeg har tidligere været til arrangementer på biblioteket"

"Jeg har hørt, at biblioteket holder arrangementer, men i dag var første gang, at min virkelighed, logistikken omkring mig og interessen spille sådan sammen, at jeg kunne få lov til at opleve det."

"Jeg bruger også biblioteket i andre arrangementssammenhænge: Det er godt og gratis!

Respondenterne svarede desuden overvejende bekræftende i forhold til, at bibliotekspersonalets faciliterende funktion, lige som speaken blev vurderet som en god kultur- og vidensformidling og som en understøtning af kreativitet og fællesskab.
Af yderligere perspektiver havde publikum følgende kommentarer:

"Annonceringen det her arrangement appellerer til det lidt nørdede felt og kræver derfor en grundinteresse for lyd og musik. Arrangementet havde måske solgt sig bedre til et bredere publikum, hvis det havde haft en mere antropologisk vinkel, og for eksempel havde handlet om, hvad lyde gør ved mennesker."

"Jeg dukkede op, fordi jeg kender den ene oplægsholders søster, og så har jeg også læst om arrangementet i bibliotekets arrangementsfolder. En anden grund til, at jeg dukkede op, er, fordi det ligger i nærheden af min arbejdsplads."

"Jeg hørte om arrangementet på Facebook. Der var en i mit netværk, som delte eller likede det – og så fangede det min interesse, fordi jeg kunne se, at oplægget var med Jakob Kirkegaard."

"Alt for mange af de mere kreative projekter i biblioteksammenhæng er forbeholdt børn, mens det der er henvendt til voksne, udelukkende er foredrag. Det er lidt kedeligt. Jeg kunne rigtig godt tænke mig, at der var flere kreative projekter målrettet voksne, og jeg er derfor også rigtig ærgerlig over, at jeg ikke kan nå at deltage i den kreative workshop i dag."

3. WORKSHOP
MED BIBLIOTEKET SOM INSTRUMENT

På DITbib-workshoppen blev det prisbelønnede kompositionsværktøj – Fonokolab, udviklet af komponist og lydiværksætter Casper Hernández Cordes – benyttet. Fonokolab er designet til, at folk – der ikke nødvendigvis har en musikalsk baggrund – kan samarbejde om at skabe lydkunst i nuet og med de lyde, som omgiver os.

Workshoppen startede med at deltagerne – sammen med elever fra Jyderup Electronic – optog reallyde på biblioteket. Lydene blev fysisk omformet og efterfølgende mixet sammen til en kollektiv komposition. Dette blev gjort ved, at workshopdeltagerne brugte deres stemmer via enkle apps til smartphones. De endelige lydkunstværker består derfor af de lyde, workshopdeltagerne formede med deres stemmer.

Den oprindelige tanke var, at der både skulle afholdes en workshop på Køge Bibliotek og på Københavns Hovedbibliotek, men kun sidstnævnte blev realiseret på grund af manglende deltagere i Køge. På workshoppen i København deltog seks personer, hvoraf de fem har evalueret forløbet. Det er deres oplevelse, som danner grundlag den følgende effektmåling af workshopforløbet på DITbib. DITbib-workshoppen blev faciliteret af førnævnte Casper Hernandez Cordez.

DELTAGERNES OPLEVELSE

Deltagerne på workshoppen havde hørt om workshoppen ad forskellige kanaler: To gennem netværk (kollegaer til involverede i projektgruppen), mens tre havde fundet informationen via sociale medier (Facebook). Alle deltagere brugte biblioteket i en eller anden grad (vekslende fra flere gange månedligt til halvårsbasis, med alt fra brug af biblioteket som kulturelt inspirationssted i forbindelse med koncerter og foredrag til mere traditionel brug med udlån af bøger og brug af bibliotekets arbejdszoner). Derved var der ikke tale om, at workshoppen indfangede ikke-brugere, men i stedet tiltrak mere eller mindre hyppige brugere af de i forvejen eksisterende bibliotekstilbud.

Overordnet var der tilfredshed med workshopforløbet, som deltagerne både mente understøttede visionen om DITbib som et forum for kreativitet og fællesskab og som en formidling af kultur og viden på nye måder. Det blev fremhævet, at det havde en stor værdi for deltagerne, at biblioteket som kulturel læringsinstitution netop tilbød et workshopforløb med fokus på lyd:

"Jeg synes netop, at ting som workshops, foredrag og lignende vidner om, at biblioteket forsøger at skabe sociale oplevelser med borgerne i det fysiske rum."

"Jeg havde ikke så mange forventninger, men det var nice!"

"Det er spændende, og det er godt for mig at prøve nye ting af med lyd på forskellige måder. Giver mig inspiration!"

"At være en kulturel læringsinstitution er for mig meget mere end ind/og udlån af bøger. Det at biblioteket også bliver et sted, hvor der produceres er for mig en central del af hele læringsdelen. Selve workshoppen er med til at rykke ved forestillingen af lyd som andet end musik."

At workshoppen netop satte fokus på lyd i en bibliotekskontekst blev også bemærket i relation til, at netop denne kobling var med til at forstyrre den gængse forestilling om en bestemt brug af biblioteket og derved rykke ved idéen om, hvad biblioteket kan og skal bruges til:

"At skabe aktive og involverende aktiviteter i biblioteket er for mig noget nyt. Og konkret i denne situation udfordrede det min forståelse af, hvad man kan på et bibliotek – normalt skal men jo være stille, hvilket både workshoppen og den åbne workshop med Copenhagen Music Makerspace i midten af biblioteksrummet udfordrede og ændrede."

Også det fællesskabsskabende element i workshoppen blev fremhævet:

"Vi er sammen om det på kryds og tværs. Jeg har mødt mennesker, som jeg normalt ikke ville komme i dialog med."

"Jeg synes, at det var et godt format og en god måde hurtigt at kunne lære om noget nyt – og samtidig dele oplevelsen med andre."

"Det er helt oplagt at bruge biblioteksrummet til netop at skabe nye oplevelser og møder mellem folk."

To af deltagerne pegede på, at de havde haft en forventning om at blive mere involverede i de rent tekniske aspekter i løbet af workshoppen og indsigt i, hvordan lyden i praksis blev bearbejdet:

"Jeg havde måske håbet, at man var blevet inddraget mere i den tekniske del af, hvad ens samples kan bruges til."

"Jeg havde forventet, at jeg skulle være mere aktiv i indsamlingen og produktionen af lydfilen. Herudover havde jeg en forventning om, at programmet, som vi brugte til at bearbejde lydene i den afsluttende del af workshoppen, kunne mere, end det viste sig."

Den samlede oplevelse var udfordret af, at der i forløbet var indlagt nogle uhensigtsmæssige ventesituationer, som bremsede flowet:

”Der var nogle lavpraktiske elementer i forløbet, som ikke rigtig fungerede – fx det at skulle samle alles lyd på 1 USB-stik. Det ødelagde flowet i forløbet og blev til en praktisk udfordring, som stjal god energi og tid.”

Det blev desuden fremhævet, at workshoppens fulde potentiale ikke blev forløst i forhold til, at det ikke i høj nok grad blev formidlet, hvad workshoppen skulle kunne, hvad idéen var – og at man var velkommen til at deltage. Desuden var koblingen mellem masterclass-sporet og workshoppen, hvor masterclass-deltagerne skulle lære workshopdeltagerne at optage reallyd, ikke gennemført i forhold til, at deltagerne på masterclass-sporet ikke havde den nødvendige tekniske indsigt, som ville muliggøre en reel praksisbåret læringssituation:

”Oplæggene gav ny viden og ny indsigt, og det kunne den praktiske del i princippet også havde gjort ud fra den klassiske *learning by doing*. *Mentor/mentee*-tanken i, at vi som deltagere blev koblet til en mere erfaren lyd-kender fra højskolen var god, men det fungerede ikke rigtig i praksis. Jeg havde i hvert ikke oplevelsen af at kunne trække en masse viden ud af den højskole-person, som jeg blev koblet sammen med.”

”Potentialet var der. Dog kræver der flere deltagere og måske en mere klar formidling af formålet med, hvorfor man som deltager skal kaste sig ud i workshoppen.”

POINTELISTE: WORKSHOP

- **Workshoppen havde en socialt samskabende funktion, hvor deltagerne i kraft af at de blev samlet om et konkret forløb interagerede med folk, de ikke tidligere havde mødt og hvor arbejdet med lyd og den endelige produktion skabte et praksisfællesskab på tværs.**
- **Netop arbejdet med det larmende lyd i det stille rum var med til at rykke ved den gængse opfattelse af bibliotekets anvendelsesmuligheder.**
- **Alle workshopdeltagerne var i større eller mindre grad brugere af biblioteket i forvejen, hvorfor forløbet ikke direkte understøttede formålet med at aktivere gruppen af ikke-brugere i en ny bibliotekskontekst.**
- **Der manglede en tydeligere linje og værtsskabsfunktion i forhold til at binde projektets formål og vision sammen med de praktiske elementer i workshoppen. Eksempelvis var to af workshopdeltagerne ved at gå efter speaken , fordi det ikke blev formidlet tydeligt nok, at workshoppen var åben for alle og at man – uanset kompetencer og viden om lyd – var velkommen til at deltage.**
- **De af workshopdeltagerne, som i forvejen havde en solid viden om lydproduktion, efterlyste et højere teknisk niveau i workshoppen.**